

KERTINĖ
PARAŠTĖ

Raukšlių daugėjimo metai

Pagaliau atsikvošėjau: ir vėl Nauji metai! Ne juokais nauji. Sutikti kukliame rate. Vėliau stebint Rožių parada. Jau be įprasto įsisiūbavimo bet kurioje lietuvių salėje, keliant šampano taurę ir pakiliai giedant Tautos himną. Ne, ne — šiomet to nebuvo. Kas ten dėjos mūsų salės, nežinau. Gal bočių vėlės linksmios? O gal patalpos, kaip su viena nuolat daroma, buvo išnuomotas austrams ar meksikiečiams, ar kam kitam? Bendruomenė pavargusi nuo linksmybių. Vadinama Naujoji banga, dvejus metus paeiliui surengusi visuomenei turiningus naujametinius balius, šiomet nuo to atsiribojo. Sakoma, per daug darbo ir per didelės išlaidos! Kur tau nebus didelės, jei tie silvestriniai pokyliai buvo rengiami su išrankiausia kulinarija, jei salės išpuošimo „stebuklams“ buvo skiriamas valandų valandos, o doleriais — šimtinų pluoštai. Naujosios bangos skoniui kaspinių ir balionų nepakanka. Reikia instaliacijų, kurios ne tik blizgesiu, bet ir įmantrybėmis apkvaisintų protus.

Taigi atsikvošėjus pagalvoju: šie metai bus Rimties metai. Taip sakant, raukšlių ant kaktos daugėjimo metai. Kažkaip norisi mastyti, svarstyti, su dantų krapštuku burnoje. Dar sykį pabrėžiui: labai rimtai mastyti. Bet apie ką? Čia ir kriukis. Iš karto tiksliai atsakyti negaliu. Tiesiog nežinau, kas mūsų gyvenime yra svarbiausia. Aišku, sveikata, bet tai jau seniai suprantamas dalykas. Tiek suprantamas, kad daugelis apie tai dažnai malame iki alpimo. Užmirštame, kad sveikata yra tik įrankis individo egzistencijai palaikyti. Ne itin tobula įrankis, kiekvienam vis kitoks, reikalaujantis šios tokios priežiūros. Bet tai jau daktaro Adomavičiaus sritis. Skaičiau laisrę, kad Vilniuje globos namuose ramybės labai įsikūrus išiešvinti paprašė gimnaitės jam būtinai nupirkti sėmenų aliejaus: mat šį eliksyrą gerdamas jis galės ilgai išlikti jaunas. Duok Dieve, kad taip būtų, nors jaunatvė nieko bendro neturi su ramybe.

Lyg ir netinka pamokslauti padėvėtomis mintimis, tačiau sunku jų išvengti. Tad ir sakau: prisitaikyti prie esamos padėties sugeba tik dviasdešimt turtas žmogus. Mano išmone, dvasia — tai žmogaus charakteris. Irgi

įrankis — ir dar koks! — tobulintas ir dar vis tobulinamas žmogiskumo kalvėse. Nuo seniausiu laikų charakteris tebėra didžiųjų išminčių dėmesio centre. Mokykloje girdėjome ir skaitėme apie iškilius žmones. Ir šiandien žavimės ypatingų asmenybių (moterų ir vyrų) taurumu, tvirtybe, darbštumu, išmintimi.

Vakar skačiau Italo Calvino knygoje *The Uses of Literature* apie klasikos knygų skaitymo vertę bet kada bet kokio amžiaus žmogui. Calvino tai pailiustruoja Ciotano pasakojimu: „Kai jie ruošė nuodus, Sokratas su fleita mokėsi melodiją. 'Kokia tau nauja iš to', jie paklausė, 'išmokyti melodiją prieš mirtį'“.

Atsakymas neįtikojamas. Jo ir nereikia. Sokrato rami laikysena čia savaime suprantama. Neišvengiamybę jis priima ne kaip kokį siaubą, bet kaip pabaigą. Jam brangus dar likęs gyvenimo tarpsnelis, kuriame nėra išblėsęs meilės tiesai ir, štai — šiai gražiai melodijai. O grožis yra tiesa. Ak, idealizmas! Nuo jo nepabėgsime. Ir nereikia bėgti. Idealizmo gaidose dar liko daug gražių melodijų.

Savo knygoje Calvino kelis kartus palankiai mini Algirdą J. Greimą, mūsų žymų semiotikos mokslininką. Pacituosiu skirsnį iš esė „In Memory of Roland Barthes“. Čia aprašoma Barthes laidotuvių 1980 metais kovo 28 diena: „Tą pilką 28-os rytmetį aš klaidžiojau nykiuose gatvėse už lignoninės, ieškodamas 'amfitheatro', iš kurio, kaip man sakė, Barthes kūnas pradės kelionę į užmiesčio kapines, kur palaidota jo motina. Tuo metu aš sutikau Greimą, kuris irgi atvyko anksti. Jis man papasakojo, kaip 1948 metais Aleksandrijoje susipažinęs su Barthes, kaip ji įtikinęs skaityti de Saussure ir perrašyti *Michélet*. Greimui, nepalaužiamam metodologinio griežtumo meistriui, nebuvo jokios abejonės: tikrojo Barthes esmė glūdėjo semiotologinėje analizėje, kad ir veikale *Systeme de la Mode*, jį vykdant, kaip matome, disciplinuotai ir tiksliai. Ir labiausiai Greimas nesutinkąs su laikraščių nekrologų rašėjų pastangomis užkrauti apibūdiniams (kaip 'rašytojas' ar 'filosofas') žmogui, kuris išsisukdavo iš bet kokio klasifikavimo, nes visa tai, ką jis darė savo gyvenime, buvo daroma iš meilės“.

„Gera, kad buvo
Mažvydas...“

VYTAUTAS LANDSBERGIS

450 metų pirmajai lietuviškai knygai — tai proga pasidžiaugti reikšmingais leidiniais ir gražiais renginiais, o sykiu ir proga susikaupti, pamastyti. Ką reiškia knyga tautai, valstybei, daugiatautei žmonijos civilizacijai? Ką reiškė pirmoji knyga mūsų tautai — ir tuo, kad ji lietuviška, beveik visa — tik lietuvių kalba, ir ką ji reiškė pagal savo nuostabų daugialypį turinį?

Bet kuri knyga yra sukurta naujovė, o sykiu ir įvairių, jau prieš ją buvusių, dalykų telkinys ir atspindys. Knygoje kaupiama ir perteikiama žmonių bendrijos ir visos žmonijos žinią bei išmintis. Knyga tampa tautos raštija ir dvasios testinumu, ir čia vėlgi paskata reikštis naujai kūrybai.

Martynas Mažvydas suvokė savo darbo ypatingumą, net ir tautinę kultūrinę reikšmę: išsina lietuviška knyga! Pabaigęs Katekizmą jis prideda lyg ir post scriptum „Skaitytojop“:

*Brolau mielasis, skaitydamas
tatai žinosi,
Jog tasai liežuvis dabar*

reikiassi.

Ir eiliuotoje įžangoje džiaugsmingai skelbiama:

*Ko tėvai niekada neregėjo,
Nūn šitai viss jūsump atėjo!*

Juolab jis suvokė abipusę knygos vertę pagal skelbiama turinį ir jam suteiktą pavidalą. Štai Kristaus mokslas ir mano darbas, tiesiai sako Martynas Mažvydas pagrindinės knygos dalies, Katekizmo pabaigoje. Tai jo priminimas skaitytojams, dar ir Jėzaus Kristaus vardu pagraudenant:

*Prasau aš jus, Lietuvinikus ir
Žemaičius, milosius bralius ir
seseris,... idant tą trumpą makslą
išmaktumėt,... a šitą mana darbą
ir prakitą už ger preimtumbė, prasau.*

Mažvydas ištis būty galėjęs didžiulis savo gerai apgalvotu, nuosekliu autorius ir sudarytojo darbu. Peržvelkime ir daug ką suprasime. Jo knyga sistemiska, galima sakyti, iš keturių

* Kalba, pasakyta pirmosios lietuviškos knygos 450-ųjų metinių minėjime 1997 m. sausio 8 d. Operos ir baletų teatre, Vilniuje.

Taip tada kalbėjo Greimas žymiam italų rašytojui. Esu savaip laimingas, tai skaitydamas metų pradžioje, po to, kai ryžausi šiek tiek rimčiau mąstyti, truputį patobulinti savo charakterį ir gal paprašyti anos geraširdės vilnietės surasti ir man girkšnelį to stebuklingo sėmenų eliksyrą.

Pranas Visvydas

dalių. Įžanginė probleminė dalis — apie darbo paskirtį — tai dedikacija Didžiajai Lietuvos Kunigaikštystei, lotyniškas raginimas ir išaiškinimas Lietuvos dvasininkams, ir garsioji lietuviška eiliuota įžanga skaitytojams, neva „pačios knygelės“ šneka „Lietuvinikump ir Žemaičiump“.

Po to eina tikrai trumpas arba, kaip Mažvydas sako, „pigus ir trumpas mokslas skaityti ir rašyti“; iš viso keturi puslapiai ir „gals to makslą“. Ši elementorių sudaro raidynas, „balsinių, dvibalsinių ir sabalsinių“ išaiškinimas, skiemenų sudarymas ir baigiamasis didaktinis perspėjimas: „Išmintingas mokytojas bernelio daugy silabizatuos teneapsunkin. Bet skaityti tur juo veikiaus mokyt“.

Iš ko mokyt? — Šioje vietoje lyg priderėtų toks praktiškas klausimas.

Be abejo, iš skaitinių. Jie ir yra, atvertus kita puslapi, katekizmo paprasti žodžiai dėl paprastų žmonių, o „didžiausios dūnėlių ir šeimynos tikininkų“.

Štai kaip paprasta. Neišmokęs skaityti, nepaskaitysi katekizmo. Bet mokydamasis tokiu būdu skaityti, jau skaitai katekizmą. Dėlioji balsines prie sabalsinių ir įsisavini abu mokslus: žemiškąjį su dangiškąjį.

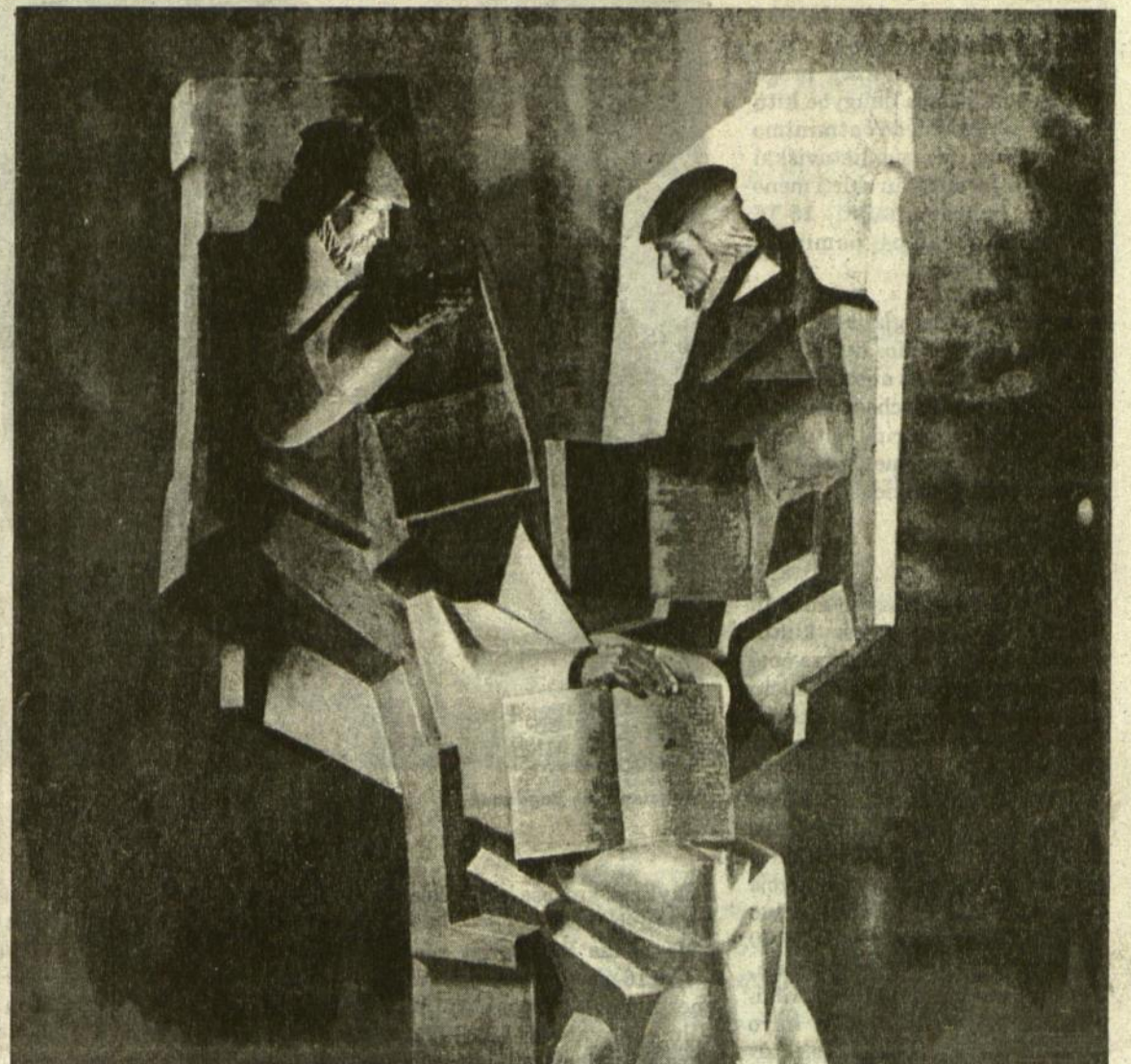
Čia svarbiausioji, pagrindinė knygos dalis. Ją sudaro Dešimt Dievo prisakymų, Credo, Viešpaties maldą — Tėve mūsų, Sakramentai ir penktoji katekizmo padala „apie įstatymą urėdų, tatinimas skaitytojams, dar ir Jėzaus Kristaus vardu pagraudenant: „Prasau aš jus, Lietuvinikus ir Žemaičius, milosius bralius ir seseris,... idant tą trumpą makslą išmaktumėt,... a šitą mana darbą ir prakitą už ger preimtumbė, prasau.“

Mažvydas ištis būty galėjęs didžiulis savo gerai apgalvotu, nuosekliu autorius ir sudarytojo darbu. Peržvelkime ir daug ką suprasime. Jo knyga sistemiska, galima sakyti, iš keturių

Mažvydo darbas — iš kelių dalykų, o štai vadinamas kukliai knygele, kuri eiliuotoje įžangoje pati save pristato. Tačiau ir tituliname lape jis iškelia žodį katekizmas, ir tą patį matome, kai jis leidybinėje metrikoje pavartoja vienasaktą ir vyrišką giminę: „išbruktas“ Karaliaučiu per Joną Veinreichą. Ne knyga ar knygelė, o katekizmas buvo „išbruktas“ — išspausdintas prieš 450 metų Karaliaučiu.

Be kita ko, šioje metrikoje — pirmajame spausdintame lietuviškame tekste — paliudytas ir senasis lietuviškas miesto vardas. Prūsų kalba dar gyvavo, bet prūsų šioje Tvankstos miesto vardo turbūt jau niekas nebevartojo.

Lietuviškai raštijai ypač brangus turinio daug sukaupia eiliuotoje įžangoje. „Imkit mane ir skaitykit, o tatai skaitydami permankykit“ — juk tai kiekvienos knygos noras, laukimas ir maldavimas, kiekvienos ju aukšta paskirtis, bet ypač tos, kuri ap-

Regimentas Midvikis

Martynas Mažvydas, 1980
Bronza, h 115
Lietuvos dailės muziejus

siskelbia: „Šitai eit jūsump žodis dangaus karalystos“.

Tėvai to mokslo trokšdavo turėti, sako Mažvydas knygelės lūpomis — bet negalėję nė vienu būdu gauti. Dabar yra tas būdas — jūsų pačių kalba, mūsų kalba, tik imkit ir skaitykit!

Skaitykit, paliktieji tamsybėje, nepamokytieji, visokias velniavas ir deives pripažįstantieji, kaip ir tas Mažvydo cituojamas tautietis, galėjęs kunigui atrėžti: geriau jam esą su šventa burtininke gaidij valgyti, negu bažnyčion kvietimo žekų klausyti...

Dėl derliaus tautiečiai vis dar kreipdavosi į žemėpačius ir lauk-sargius, o dėl sveikatos, panašiai kaip ir šiandien — į kaukus. Sveikata, matyt, jie gerokai rūpindavosi, todėl knygelė įsakmiai pabrėžia:

*Sveikatą, visus daiktus nuog
Dievo turit,*

*Kurio prisakymus čia manip
regit.
...Sveikatą ir palaimį tasai gal
priduoti.
...Aitvars ir deives to negal
padaryti.*

Tarp įvairių džiaugsmų ir suikrimitimų, pabarimų ir patarimų randame knygelę ir taip nurodant:

*Jei kas šventą giesmę nor
giedoti,
Mane po akimis savo turėti.*

Tai avansu pateikta trumputė įžanga į būsimą giesmyną knygos pabaigoje. Viskas toje knygoje funkcionalu.

Pirmoji knyga — tai lietuviškosios raštijos pradžia, pati savaime atnešusi daug pradžių.

Lietuvių kalba, kuri „dabar reikiassi“, čia suvokiama kaip bendroji kalba visiems, ta pati

Lietuvinikams ir Žemaičiams. Ką norėjo pasakyti Mažvydas: „dabar reikiassi“ — ar tik dabar, ar nuo dabar? Abi prasmės geros ir svarbios.

Atsirado pirmasis lietuviškas tikėjimo tiesų vadovėlis, o dar ir su krikščioniško gyvenimo taisyklėmis — „urėdais“ visiems luomams ir stonams, nelyginant moralinis kodeksas.

Atsirado pirmasis elementorius — lietuviško rašto skaitymo vadovėlis, pirmasis giesmynas ir muzikos rašto, natų pažinimas „dėl bernelių mažųjų“.

Pirmasis eilėraščių ir iškart su gudrybe — akrostichu, ir su etnografinėmis žiniomis apie blogus lietuvių ir žemaičių papročius.

Pirmos sentencijos — epigramos, ir prieš ką — prieš tinginystę:

*Sūneliai, mokykitės veikiaus,
nepateikit (= netingėkit),
Pateikaudami tėvų lobio ne-
trekit (= tinginiaudami nešvais-
tykit).*

Pirmi naujadarai, tai pastanga vengti skolinių, turtinti kalbą iš jos pačios (neturėjęs žodžio „raidė“, Mažvydas pasidarė iš veiksmažodžio „skaitytine“, kuria lietuvišką kalbos mokslo terminiją: balsinę, sabalsinę).

Pirmas paraginimas atsakingai šviestis — ir moterims šviestis, ir tarnams, — taigi visiems be išimties demokratiškai lietuviams ir žemaičiams — ir pirmieji didaktiniai patarimai švietėjams.

Pirmas lietuvių autorius leidimas taisyti, gerinti jo darbą (jei tik ne paskutinis).

Pirmas lietuvių rašytojo kreipimasis į kritiką draugiškai ištiesta ranka, kvietiant į talką:

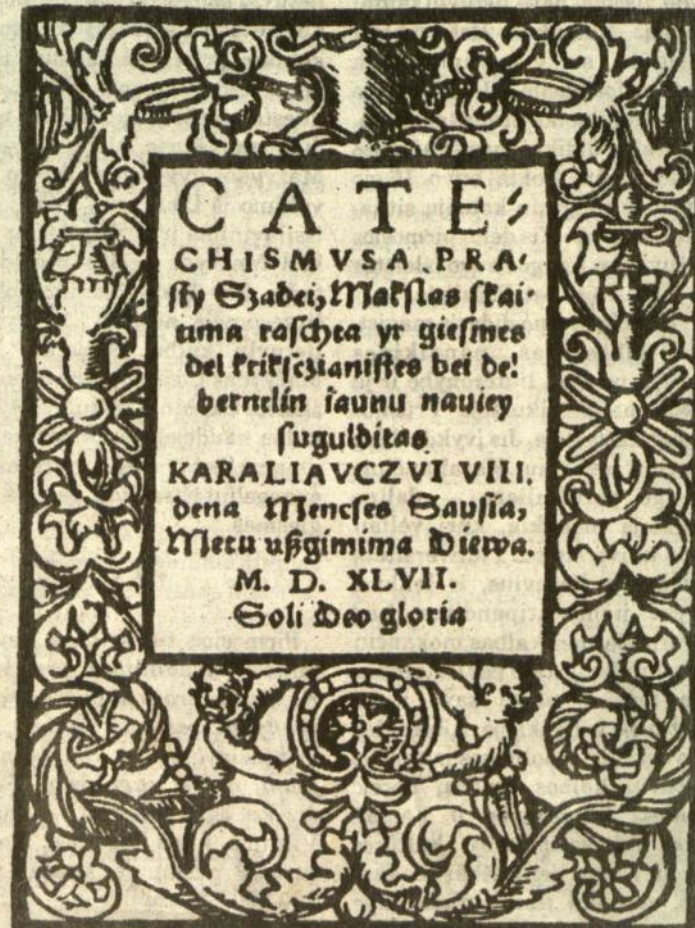
*Todrin, jei rasi kokį paklydimą,
Pataisyk be visokio užvėdėjimo.*

Pirmoji knyga nėra taip labai nutolusi nuo mūsų laikų, kaip galėtų atrodyti iš 450 metų sukakties. Net ir kaip lietuvių kalbos vadovėlis ji tebebuvo naudojama palyginti neseniai —

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numeryje:

Šie metai — „rimties metai“ • Pradedame lietuviškos knygos — Martyno Mažvydo „Katekizmo“ sukaktuvinius metus • Algimanto Kezio fotografinių darbų nauja knyga • Rasūno eilėraščiai • Algimanto Kezio ir Zino Kazėno parodas Lietuvių dailės muziejuje Lemont'e pasitinkant • Balio Augino naujametinė humoreska

Lietuviškai knygos 450 metų

ARVYDAS NAUJOKAITIS

1997 metais sukanka 450 metų, kai buvo išleista pirmoji lietuviška knyga — Martyno Mažvydo *Katekizmas*. Sausio 8 dieną Vilniaus Operos ir baleto rūmuose įvyko iškilmingas šios sukakties paminėjimo posėdis. Jubilėjus yra įtrauktas ir į tarptautinę UNESCO programą. Šia proga taip pat numatyta daugybė kitų renginių: Mažvydo atminimo įamžinimas, pirmajai lietuviškai knygai ir jos autoriui skirti meno darbai bei renginiai, 15-16 šimtmečių raštijos paminklų tyrinėjimo darbai.

Šia proga noriu glaustai papasakoti apie pirmosios lietuviškos knygos gimimą, jos autorių, prieš tai apžvelgęs epochos politinę, religinę ir kultūrinę situaciją Lietuvoje bei istorines spaudinių formavimosi prieštarpas.

Artėjant šešioliktajam amžiui, Lietuvos politiniame ir kultūriniame gyvenime daug kas ėmė keistis. Lietuviškos Gediminaičių dinastijos didieji kunigaikščiai Algirdas, Vytautas, jo brolis Žygimantas labiausiai rūpinosi Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste. Jogaila, taip pat Gediminaitis, 1386 metais tapęs Lenkijos karaliumi, atidavė valdžią Lietuvoje Vytautui ir tokiu būdu derino abiejų valstybių interesus. 1440 metais nužudžius Žygimantą, Lietuvą pradėjo valdyti Jogailaičiai. Jogailaičiams, kurie buvo renkami Lenkijos karaliais, svarbiausi tapo Lenkijos reikalai. Lietuva pajungiamą Lenkijos interesams. Po 1569 metais įvykdytos Liublino unijos, kuri sujungė abi šalis į vieną valstybę — Abiejų Tautų Respubliką, Krokuva tapo viršesnė už Vilnių.

Jau nuo Jogailos laikų, nuo krikščionybės įvedimo 1387 metais, vis labiau suartėjant su Lenkija, Lietuvoje plito ir lenkų kalba. Ji, išstūmusi slavų kanceliarinę, 17-ame amžiuje buvo paskelbta Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės raštvedybos kalba. Lietuvos diduomenė, bajorija, priimdama lenkų kalbą, vartojo taip pat slavų kanceliarinę ir lotynų kalbas, o kai kurie mokėjo ir lietuviškai. Šešiolikame amžiuje lietuvių kalba dar turėjo autoritetą.

Visuomenės gyvenime lietuvių kalbos gyvybė 16-ame šimtetyje apgynė Bažnyčia. Lietuvių kalbos vartojimą bažnyčiose pripažino ir aukščiausia pasaulietinė valdžia. Nuo 16-ojo amžiaus vidurio pradėdamos spausdinti lietuviškos religinės knygos. Tą darbą pradėjo Reformacijos veikėjai, o po keturių, penkių dešimtmečių įsijungė ir katalikai.

Vien aktyviau reikšdamiesi visuomeniniame gyvenime, Lietuvos bajorai kėlė viešumon ir savąją kalbą ta forma, kuria ji buvo vartojama, būtent šnekamosios kalbos forma. Kalbos klausimas visų pirma kilo Bažnyčioje. Iš klebonų reikalaujama laikyti lietuvių kalbą mokančius vikarus. Taip pat įsakoma prie parapinių bažnyčių turėti

* Lietuvos Respublikos ambasada Venezueloje, Caracas mieste, sausio 5 dieną turėjo Naujųjų metų eucharistinę valandą ir pamaldas. Po to ambasadorius Vytautas A. Dambra pristatė Prano Gaidos knygos *Nemarus mirtingasis* antrą ispanų kalba išleistą laidą, o ambasados sekretorius Arvydas Naujokaitis kalbėjo apie pirmąją lietuvišką knygą — Mažvydo *Katekizmą*, kurios 450 metų sukaktį šiemet švenčiame. Čia spausdinamas Arvydo Naujokaitio kalbos tekstas.

Konstantinas Bogdanas

Martynas Mažvydas, 1978
Bronza, h 43
Vilniaus universitetas

mokyklas, kuriose būtų mokoma ir lietuvių kalba.

Naujasias Renesanso epochos idėjas 16-ojo šimtmečio pradžioje energingai įgyvendinti ėmėsi Vilniaus vaivada ir Lietuvos kancleris Albertas Goštautas. Jis buvo katalikas, tačiau politiką vertino ne mažiau už religiją, todėl palaikė gerus santykius su Prūsijos kunigaikščių liuteronu Albrechtu.

Renesanso laikais vyravo nuomonė, kad lietuvių kalba yra kilusi iš lotynų kalbos, o svarbiausias lietuvių romėniškos kilmės argumentas buvo šių kalbų panašumas. Buvo pateikti 74 lotyniški žodžiai, skambėjimu ir prasme beveik tapatingi lietuviškiems, pavyzdžiui: tu — tu, dentes — dantis, gentes — gentys, tres — trys, ignis — ugnis. Taip buvo keliamas lietuvių kalbos prestižas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės savitumas. Bet pirmiesiems lietuvių liuteronams labiausiai rūpėjo praktinis gimtosios kalbos vartojimas.

Mažvydo, jo pirmtakų ir pagalbininkų jaunystės metais daugeli Europos kraštų sujungino naujas krikščionių religinis ir visuomeninis sąjūdis — Reformacija. Jis nulėmė daugelį, tarp jų ir Mažvydo, likimą, davė lietuvių tautai knygą. Netrukus Reformacija susidūrė su vis stiprėjančia Kontrreformacija. Ji Lietuvoje nesunkiai įveikė protestantizmą. Bajorai ir didikai masiškai grįžo katalikybėn. Tokia buvo 16-ojo amžiaus religinių kolizijų situacija Lietuvoje. Vis dėlto pirmosios lietuviškos knygos buvo išleistos ne Lietuvoje, bet Prūsijoje.

Vokiečių ordino didysis magistras Albrechtas, panaikinęs ordino, perėjo į liuteronybę ir ją įvedė naujai įkurtoje Prūsijos kunigaikštystėje. Jis įvykdė daug svarbių reformų Karaliaučiuje įsteigė partikuliarą — dalinę aukštąją mokyklą, kuri vėliau tapo universitetu. Į universitetą priėmė ir liutuvius, ir lenkus, skyrė jiems stipendijas, kad turėtų vietines kalbas mokančių dvasininkų, ir taip per liuteronizmą mėgino plėsti savo įtaką Lietuvoje ir Lenkijoje. Albrechtas buvo įžvalgus politikas ir suvokė lietuvių kalbos svarbą, norėjo skleisti liuteronybę ir Žemaitijoje. Tokioje aplinkoje ir kultūros areną išėina lietuviškai šnekančios, europinį išsilavinimą gavę jaunuoliai, tarp jų ir Mažvydas.

Kunigaikštis Albrechtas parašė Žemaitijos valdytojui laišką, kuriame prašė parinkti keletą išsimokslinusių ir gerai lietuviškai mokančių jaunuolių, kurie galėtų tapti pastoriais Mažvydo Lietuvoje. Dabar ir išmušė Mažvydo valanda! Jis atrinktas iš visų Lietuvos liuteronų istorinei misijai.

Mažvydas, kuris lotyniškai pasirašydavo Mossvid Mossuidius, yra pirmųjų šešių lietuviškų knygų ir knygelių autorius. Visos išleistos Karaliaučiuje. Trys iš jų išėjo dar Mažvydui esant gyvam: *Katekizmo prasti žodžiai* - 1547 metais, tai yra pirmoji lietuviška knyga; *Giesmė šv. Ambrozijaus bei šv. Augustino* — 1549 metais. *Forma krikštymo* — 1559 metais. Kitos išspausdintos jau po jo mirties: *Giesmės krikščioniškos*, I dalis — 1566 metais; *Giesmės krikščioniškos*, II dalis — 1570 metais; *Paraphrasis* — 1589 metais.

Šių knygų autorius arba parengėjas buvo Martynas Mažvydas Vaitkūnas. Tai reiškia: Martynas iš Mažvydų giminės, Vaitkūnas sūnus. Mažvydas — senovinis lietuvių asmenvardis. Nežinoma, kada Martynas Mažvydas gimė ir kokiam priklausė luomui. Spėjama, kad gimė apie 1520 metus miestelėnų šeimoje. Beveik nėra duomenų, kurie leistų nušviesti Mažvydo gyvenimą iki jo išvykimo iš Lietuvos į Prūsiją, jo išsilavinimą ir darbą. Aišku tik, kad Mažvydo veikla prasideda tada, kai Lietuvoje ima plisti liuteronybė, nešanti į bažnyčias lietuvių kalbą. Spėjama, kad Mažvydas Lietuvoje yra nemažai skaitęs tikybinių raštų ir lietuvių kalbą naudojės ne tik pasikalbėjimams, bet ir raštui, versdamas evangelijų ištraukas, pamokslus, giesmes.

Pirmosios lietuviškos knygos pilnas pavadinimas yra toks: *Katekizmo prasti žodžiai, mokslas skaitymo, rašto ir giesmės, dėl krikščionybės bei dėl bernelių jaunų naujai suguldytos*. Išliko du jos egzemplioriai — vienas Vilniuje, kitas Torunėje. Knyga turi 79 puslapius, tiražas apie 200-300 egzempliorių, — formatas 18 x 11 cm. Ji parengta,

lenkiškų pavyzdžių. Taip prasiėjo lietuviško poetinio žodžio integracija į Europos kultūrą. 4) Elementorius. Katekizmuose dažnai būdavo vadovėliai vaikų pradiniam švietimui. Todėl ir Mažvydo katekizme yra nedidelis elementorius, paskelbta pirmoji abėcėlė su pirmaisiais gramatiniais terminais. Elementoriaus pabaigoje pateikti keli skiemėnavimo pratimai. 5) Pats katekizmas prasideda 17-tame puslapyje. Išdėstomos penkios krikščionių mokslų dalys. Taigi katekizmas yra glaustas, minimalus. 6) Taip pat pridėdamos giesmių gaidos. Mažvydo katekizme yra daug senų gražių žodžių, vartojamų iki šių dienų. Nelietuvių kalbos žodžiai sudaro apie 20 procentų visos knygos leksikos.

1549 metais Mažvydas išleido trijų savo verstų giesmių rinkinį *Giesmė šv. Ambrozijaus bei šv. Augustino, kurią vadin Te Deum laudamus*.

Karaliaučiaus lietuvių parapijos klebonas Baltramiejus Vilentas Mažvydo rankraštį išleido dviem dalimis: *Giesmės krikščioniškos, giedamos bažnyčiose per Adventą ir Kalėdas* ir *Gramnyčių ir Giesmės krikščioniškos, giedamos bažnyčiose per Velykas ir Sekmines* ik Advento. Giesmynas yra didžiai vertingas lietuvių poetinės ir muzikinės — vokalinės kultūros paminklas. Jame yra 76 giesmės ir 30 eiliuotų psalmių. Manoma, kad originalios, lietuviškos yra tik šešios giesmės, kitos yra viduramžių originalių giesmių ir himnų vertimai.

Šeštojoje Mažvydo knygelėje *Paraphrasis, permanytina poteriaus maldą* aiškinama, kaip reikia suprasti „Tėve mūsų“ teiginius, kaip melsis priimant komuniją. Leidinys yra atitinkamo skyriaus vertimas iš vokiško Prūsijai skirto teksto.

Mažvydo istorinius nuopelnus pabrėžia dvi dimensijos: krikščionis ir lietuvis. Tą patvirtina giesmyno pirmoje dalyje, lotyniškoje prakalboje esantys jo žodžiai: „...Šį darbą aš padariau ne dėl to, kad ateityje jis atnešų mano vardui šlovę ir išgarsėjimą, bet dėl to, kad lietuvių Bažnyčia įkvėptai ir ištikimai liaupsintų vienintelio Dangiškojo Dievo Tėvo ir Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardą, jo garbę, šlovę ir nuopelnus ir kad mūsų gimtasis žodis tarnaudamas gyvas išliktų ir būtų perduotas ainiams“.

Baigiant, belieka palinkėti priminti šį Mažvydo dvasinį testamentą, kuris yra skirtas kiekvienam lietuviui. Juk tereikia tiek nedaug, kad „tarnaudamas gimtasis žodis gyvas išliktų ir būtų perduotas ainiams“. Padėkime vieni kitiems išlaikyti ir perduoti unikalų protėvių palikimą ateinančioms mūsų kartoms.

Pirmosios lietuviškos knygos 450 metų minėjimo valstybinės komisijos pirmininkas profesorius Vytautas Landsbergis prie skulptoriaus Gedimino Jokūbonio sukurto Martyno Mažvydo paminklo-bareljeto Martyno Mažvydo bibliotekoje, Vilniuje, per paminklo atidengimo iškilmes šių metų sausio 8 dieną. Gintaro Mačiūlio nuotrauka

„Gera, kad buvo Mažvydas...“

(Atkelta iš 1 psl.)

kazkam Odesoje panorus mokyti lietuviškai, iš lentynos ištrauktas unikalas Mažvydo egzempliorius...

Tapo žinomas, grįžo į Lietuvą. Taip šiandien susimąstome apie knygą, bet ir ne vien apie knygą. Pirmiausia apie žmones. Vis dėlto knygą — jų veiklos paminklas, ir kai kada netgi vieno žmogaus veiklos.

Martyno Mažvydo pastoracinė, kultūrinė, švietėjiška veikla jungė Vilnių ir Karaliaučius, Didžiąją ir Mažąją Lietuvą. Tai brangi dalis mūsų baltiškojo regioninio paveldo, kuri turi tapti plačiau pažįstama, kad praturtintų įvairių tautų žmones. Tam teks grįžti ir grįžti prie knygos.

Prieš porą dešimtųjų metų Vakaruose jau buvo skelbiama, neva Gutenbergio galaktika — tai yra, Europos ir platesnė civilizacija, paremta knygų spausdinimu — einanti į pabaigą. Teliksias televizorius.

Taip neatsitiko. Matomė ir seną, ir naują knygos pavidalą bei vaidmenį. Mūsų laikų mažieji berniukai ir žekeliai skaito bei rašo kompiuterių ekranuose, varto Interneto puslapius per visą pasaulį. Dalyvaujame civilizacijos problemose ir permainingose. Yra tame pasaulio Lietuva, yra lietuviška knyga, yra jos pranešas Mažvydas.

Išliko Lietuva — todėl, kad buvo lietuviška kalba ir knyga, kad buvo Mažvydas. Gera, kad buvo Mažvydas.

Lietuviškos knygos šventė

ALGIMANTAS ANTANAS NAUJOKAITIS

Ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje, o taip pat užsienio šalyse prasiėjo renginiai, skirti pirmosios lietuviškos knygos — Martyno Mažvydo *Katekizmo* 450 metų sukaktį švęsti.

Sausio 8 dieną Vilniuje, Operos ir baleto teatre, įvyko šiai sukaktiai skirtas iškilmingas

minėjimas. Susikaupti, susimąstyti apie ilgą ir didelį lietuviškos raštijos kelią nutiekė dailininko H. Cipario išradiniais, įdvasintai apipavidalinta teatro scena, spingsinčios švokelės, kurių šviesos aktorius Algirdas Latėnas prabilo pirmosiomis *Katekizmo* eilutėmis: *Braili seseris, imkiet mani ir skaitikiet / Ir tatau skaitidami permanikiet...*

Žodžiu apie pirmąją lietuvišką knygą, jos didžiulę reikšmę mūsų tautai į susirinkusius kreipėsi Lietuviškos knygos jubilėjaus minėjimo valstybinės komisijos pirmininkas profesorius Vytautas Landsbergis (šios jo kalbos tekstas spausdinamas šiame *Draugo* kultūrinio priedo numeryje — *Red.*). O šios komisijos narys poetas Justinas Marcinkevičius, be kita ko, pasakė: turime du karalius — Mindaugą, sukūrusį Lietuvos valstybę, ir Mažvydą, parašiusį pirmąją lietuvišką knygą. Minėjimo valstybinės komisijos narė Inga Lukšaitė pabrėžė svarbią *Katekizmo* vietą Europos raštijos istorijoje. Jautriai ir įspūdingai skambėjo kamerinio choro „Aidija“ ir M. K. Čiurlionio menų gimnazijos vaikų choro giedotos giesmės iš Mažvydo *Katekizmo*, dvi dalys iš kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus muzikinio kūrinio „Jeruzalės

Martyno Mažvydo paminklo-bareljeto atidengimas Martyno Mažvydo bibliotekoje, Vilniuje, šių metų sausio 8 dieną: kairėje — paminklo autorių skulptorių Gedimino Jokūbonį sveikina Minėjimo valstybinės komisijos sekretorius profesorius Domas Kaunas. Dešinėje — Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas ir Lietuvos Seimo pirmininkas, Minėjimo valstybinės komisijos pirmininkas Vytautas Landsbergis.

Gintaro Mačiūlio nuotrauka

(Nukelta į 4 psl.)

Fragmentai apie fragmentus fragmentiškai

(Apie mūsų erdves ir mūsų miestus)

ARTŪRAS TEREŠKINAS

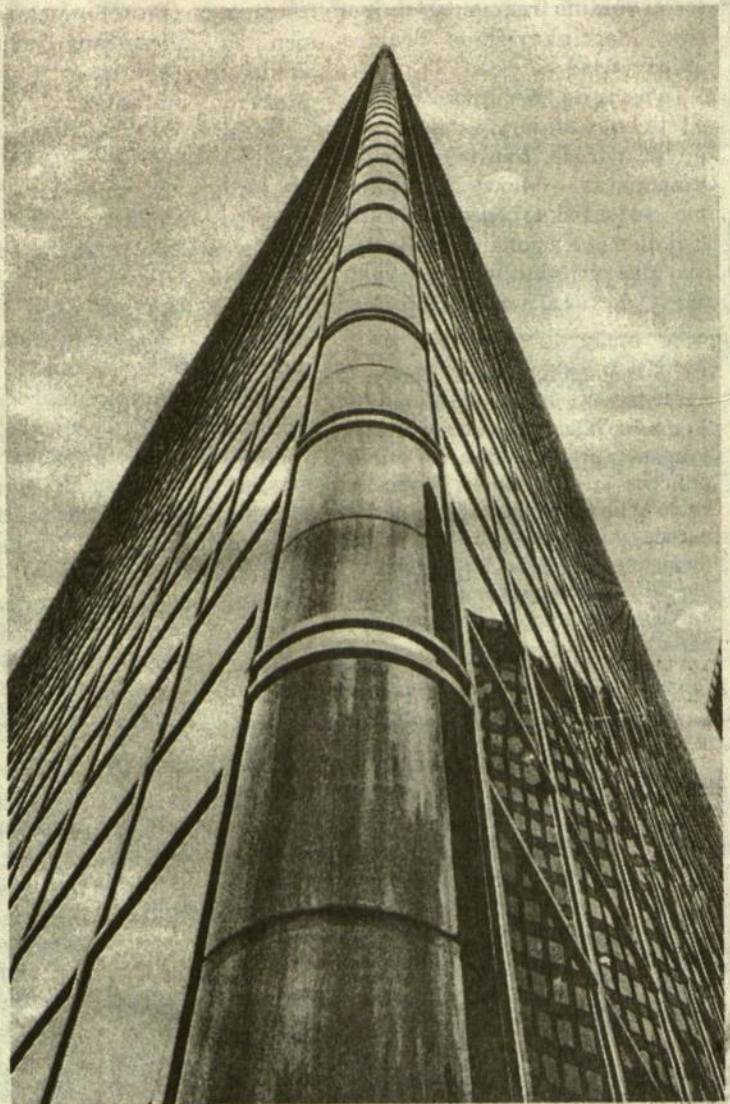
• Algimantas Kezys. CITYSCAPES II: UNTITLED IMPRESSIONS. Chicago: Galerija, 1996. 166 puslapiai.

Miesto retorika: krintančios, kylančios linijos, susipynę paviršiai, pritraukiančios ir sutraukiančios savin erdvės. Miesto erdvių įvairovė: priešybių mišinys, siekiantis harmonijos. Namai, į kuriuos sugrįžtame; keliai, kurie veda; pastatai, apie kuriuos svajojame. Miestas – kaip pažinimo ir suvokimo erotika. Per vaizdinį, architektūros detalę, sienos plytą, grindinio akmenį savo naujoje knygoje Algimantas Kezys mąsto apie buvimą namuose ir be namų, buvimą laikinoje kelionėje ir amžiną sugrįžimą.

Savo įvade autorius nustemba, kad vietoj vientiso miesto jo knygoje radosi tik fragmentiška miestietiško pavidalo mozaika. Kodėl taip įvyko, klausia autorius. Tikriausiai neatsitiktinai. Fotografas griebiasi aiškinti namų ir sykiu buvimo daugia- prasmį reikšmingumą, ir aš, žvelgdamas į autoriaus knygoje išdėliotas mozaikas, mėginsiu kalbėti apie tai, ką jos manyje rezonuoja, ką iškalba.

Fragmentai. Fragmentuota būtis. Ironiškas paviršių grožis: susiraižiusios namų sienos, susiliejęntys, persiliejęntys i vienas kitą ir įsiliejęntys į knygos lapą pastatų langai, sienų veidrodžiai, stiklo giluma. Mūsų suvokiamo ir matomo pasaulio fragmentiškumas: neįmanoma matyti pasaulio kaip visumos (tai prieinama tik įsivaizduojamai metafizinei būtybei); tik per pasaulio fragmentą galima nusi- brėžti sau visumą, tik per pa- viršių galima savo vaizduotėje išbraižyti gilumą ir gylį.

Mūsų subjektyvumo (ar tradi- ciškai tariant, pasaulėjautos) fragmentiškumas. Fragmentaci- ja, skirtumas, pliuralumas, nuo- latinis judėjimas, kaleidoskopinis kasdienio gyvenimo patyrimas: viskas keičiasi, nelyg judantis žemyn lifto takas (p. 107) ar de- besų pūkais užklotos svyruojan- čios Čikagos dangoraižių sienos (p. 103), nelyg atspindžio sulank- tytas autobusas (p. 100) ar dau- gialangių pastatų atšvaitas pro šalį lekiančios mašinos lange (p. 160). Tokia erdvės ironija: post- moderniam mesokosmose mūsų fragmentiškas žvilgsnis sufrag- mentina jau ir taip fragmentuo- tą, eklektišką, daugialypį miestą.

Algimantas Kezys

Iš serijos „Cityscapes II“

Algimanto Kezio fotografijos darbų paroda „Cityscapes II“ atidaroma šiandien, šeštadienį, sausio 18 dieną, 7:30 v.v. Lietuvos dailės muziejuje, Le- mont, Illinois, kur ji vyks iki vasario 9 dienos.

Nebijoti fragmento: visumos troškimas mus dažnai tik pri- slegia ir išduoda; detalės grožis ir fragmento atšvaitas išlaisvina ir suteikia drąsos. Ar mes patys nesame tik fragmentų fragmen- tai? Ar mūsų veiduose ir jude- sioose nėra įrašytos kasdienybės nuotrupos, primirštų pokalbių užuominos, nuoskaudų, prisily- tėjimų apybraižos? Ar mes patys nesame tik susiraižiusių neono šviesų atšvaitai blizgančiame grindų paviršiuje? (p. 164); metalo stulpų ir strypų aistringa geometrija? (p. 157); apleisto trau- kinio vagono šešėlis? (p. 125) ar vieniša skulptūra prie geležinės tvoros, ilgesingai žiūrinti tolyn? (p. 50)? Ar nesame visų šitų frag- mentų rinkėjai ir surinktieji? Pa- tiriantys pasaulį per vaizdinių de- talę, esame kitų žmonių bei aplin- kinio pasaulio patiriami per mū- sų pačių fragmentuotą, bet dau- giadetalę asmenybę.

Save ir mus apsupusį pasaulį patiriame tik per fragmentą. Kezio menas atveria fragmento

grožį, siūlydamas mums vaizduo- tis visumą (kurios grožio mes, mirtingos būtybės, tikriausiai nepakeltumėme; čia prisimena atmintį išfotografavusios Rainer Maria Rilke eilutės: „Denn das Schöne ist nichts/ als des Schreck- lichen Anfang, den wir noch grade ertragen/ und wir bewundern es so, weil es gelassen verschmäh/ uns zu zerstören...“.

Fragmentas: istorinės atmin- ties nuotrumpa ir akimirkos užsi- miršimo detalė; grindinio užklo- tas didingo betoninio pastato ūgis (p. 17); metalinio tilto vidurkeleje įstrigęs vaikas (p. 72); senatviš- kas vėjo malūnas, įaugęs į post- modernistinio stiklinio pastato tūrį (p. 105). „Sudvigubintas“ fragmentas: žmogus ir pastatas, veidas ir fasadas, akis ir langas. Danguje, virš kampuotų dango- raižių geometrijos, plūduriuojanti bažnyčia, paskendusi tarp me- džių (p. 112), moters veidas, įsi- komponavęs senoviškoje interjero arkoje (p. 110), stikliniame dan- goraizio paviršiuje susipynusios

įvairiausių pavidalų ir linijų šakos (p. 104), lango vitražą už- dengianti veido nuotrumpa (p. 71). Algimanto Kezio fotografija šioje knygoje vis labiau transformu- janti: vienas fragmentas tapati- namas su kitu, juos abu perkei- čiant, išgaunant naują reikšmės atspalvį ir suvokimo spalvą. Ste- binanti Kezio menininko galių ar- cheologija: galia sulieti kelis vaiz- dinius į vieną, galia įlieti žmo- gaus veidą į architektūros detalę, galia prisijaukinti veidrodžiškai sidabrišką dangoraižių dangų, galia paregėti linijų skambesį ir atspindžio pokštą.

Kezio nuotraukos – kuriančios ir perduodančios namų modelius, gebėjimo būti šiame pasaulyje bū- dus. Šiame informacijos ir komu- nikacijos, susikertančių žinijimų ir gyvenimo stilių, skirtingų ti- kėjimų ir netikėjimų amžiuje, na- mai, apie kuriuos kalba fotogra- fas, gali būti ir dažnųsyk yra dau- gybės jėgų ir mechanizmų susi- kirtimo vieta: juose susipina ir kasdienio gyvenimo misterijos su akinančiomis apspirkimo cen- trų šviesomis (p. 120), ir iškalbus žmogaus kūno žaismas (p. 91), ir griauančio bei statančio laiko nuotrupos (p. 53, 30), ir ateities vizijų apybraižos (p. 152, 153, 146). Namų vaizduose įžvelgiame tai, ko labiausiai tikimės iš savės, ir tai, kuo tikime.

Kezio namai mieste. Miestuose. Kezio miestai skatina mane ma- styti ne tik apie fragmentus ir nuotrupas, bet ir apie sąryšį ir priklausomybę. Kaip mes išgyve- name ryšį tarp erdvės, kurioje esame bei kurią vaizduojamės, ir savo gyvenimo įpročių bei verty- bių? Kaip aš/ jūs esame priklaus- omi nuo miestų, kuriuose apisto- jome? nuo gatvės, kuria rytais skubame į universitetą, darbą ar paprasčiausiai einame pasivaik- čioti? nuo pastato, pro kurio lan- gus žvalgoms? Kokiais ryšiais yra mus susieję mūsų namų sie- nos, lubos ir grindys? Kokiu būdu namų vieta ir erdvė tampa mūsų priklausomybės ir identifikavi- mosi geografija?

Reginčio žvilgsniu sušildyta siena, langas ar šaligatvis – mūsų priklausomybės ir mūsų ta- patybės fragmentai. Mūsų troš- kimas priklaustyti (namams, miestui, gimtai ar įsūnytai vietai) kuria mūsų tapatybę, kuri Kezio paregima per miesto vaizdinį. Miestų įvaizdžiai cituoja mus, kalba apie mus, klystančius, bet gal visiškai nepasiklydusius. Jie įstato mus į nesibaigiantį įvairių kultūrų susikirtimo scenarijų (jau minėtas Kezio pasaulio plotis ir gylis). Nūdienos miestas: ne tik kartoninės priemiestų dėžės, bet ir unikalios gyvo „downtown'o“ judėjimas, įsirežęs į veidrodinį daugiaaukščių stiklą, ne tik as- faltuoti greitkeliai, skubantys į apspirkimo centrus, bet ir senos bažnyčios interjeras. Kezio foto- grafijose visada pabrėžiama „gy- voji“ miesto dimensija: judėjimas, švytinti detalė, savitas betono, metalo ir stiklo grožis.

Tad miestas – erdvė, atverianti sąryšio ir priklausomybės vietas bei įvaizdžius, kuriuos Kezys sa- vo fotografijomis meistriškai mums parodo. Sąryšio erdvės ir vietos: žmogus ir pastatas, veidas, įrėmintas pastato, vienas pasta- tas, užlietas ant kito, etc. Kapinės ir bažnyčios, teatrai ir parkai, muziejai ir bibliotekos, bankai ir darbo biržos, kalėjimai ir bara- kai, aerouostai ir viešnamiai – miestas. Per miesto fizinius pavi- dalus ir pastatus bendruomenė, kurioje gyvename, mus trամdo ir disciplinuoja (disciplinuoja- nti kalėjimo ar beprotnamio archi- tektūra), verčia mus išpažinti savo nuodėmes (išpažinties archi- tektūra – bažnyčia), suteikia galimybę susidurti su valstybinių biurokratijų galiomis ir negalio- mis (municipalitetas, pastas). Visuose šiuose pastatuose ir in- stitucijose įkoduotos ne tik mūsų

Aš nežinau, ar gerai...
Ir kas ką kaip pagalvos
Bet pasiilgau labai
Dievo žydrynės gilioms

Dzūkiskų kalvų žolės
Ir horizonto spalvos
Niekas atimt negalės
Niekas uždraust nevalios

Jų prisipildo širdis
Džiaugdamas ar verkdamas
Ar kai eilėraščių vis
Pakelia pačią save

Pakelia – taurę aukos
Viešpatie, Tu pažiūrėk, –
Tuščias paviršius boluos –
Atspindžiu atspindėk

Aš nežinau, nemastau
Kas man rytoj atsitiks
Aš tik klausau ir laukau
Širdį pakeltą aukšty

Širdį kaip skydą kovos –
Nieko dar nepraradai
Ant Žanos d'Ark vėliavos –
Trijų lėlių žiedai

Prieš siautulingas gelmes
Žydi laukų lelija
... Jėzus manęs nepames
Viešpats manęs nepaliks...

Ko man reikia, Dangau? Pakylėjimo...
Pakylėjimo švento i aušra
Kaip i rožę rasos nutekėjimo
Kaip tikėjimo – laukt ir sulaukti

Pakylėjimo, šviečiančio, glostančio
Atspindinčio saulės ledynuose
Kaip ką tik konsekruotoji Ostija
Ir atleidžianti, ir pamaitinanti...

Po audros... Atsilaikėme. Burėse
Kaip tinkle miega surištas viesulas.
Pakylėjimas... Denyje buriamės
Jūra – tartum altorius po priesaikos

RASŪNAS

PO KOMUNIJOS

„Aš esu gyvoji duona, nužengusi
iš dangaus. Kas valgys tą duoną
– gyvens per amžius“ (Jn 6, 51).

Kaip žaizda mirtinoji
Pamažu prisipildo šilto kraujo,
Kaip gerumo pritvinksta meilės
žodžiai tarti

Kaip viltim patiklia
Maldos žodžiai iš sielos i lūpas
keliauja –

Taip ir Tu, Išganytojau, Jėzau,
Esi visas man ir many.

Būk toks geras many,
Koks esi kantrioje Tabernakulio
duonoje

Mano lūpom kalbėk
Tik Gyvenimo gyvo žodžius
Mano rankom užspausk
Juodą žaizdą Tėvynės kairiajame
šone,

Mano žvilgsniu paglostyk
Nulaužtom viršūnėm medžius.

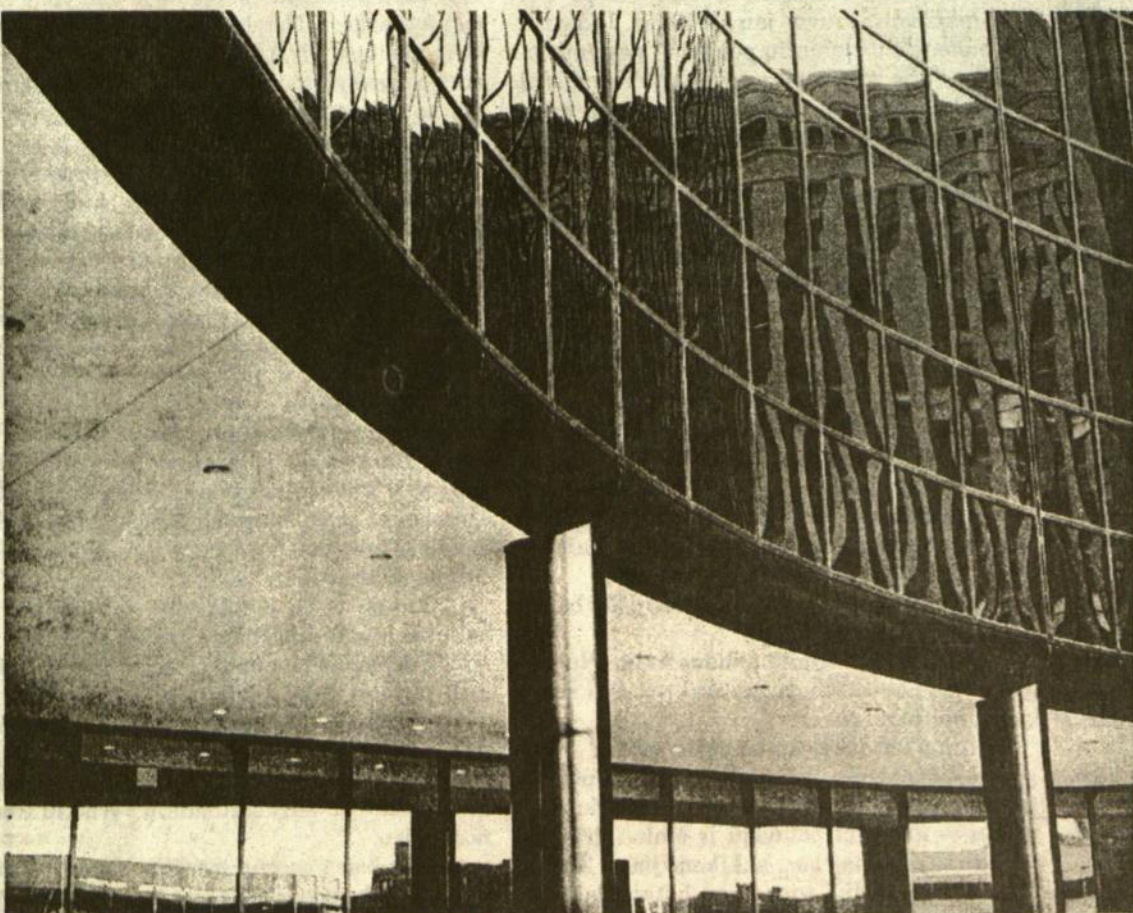
Būk gyvybė many,
Kad su šypsena žengčiau už grotų
Ir negeltų manęs
Gyvatynas spygliuotų vielų
Tik motulei, prašau,
Neatimk savo kryžiaus paguodų
Nepadaugink ir taip jau gausių
Jos žilųjų plaukų – – –

Ant kalvų – aidas
Slėniuose – rasa

Mano ilgesys
baltesnis už jus,
vandens lelijos

Mano meilė
raudonesnė už jus,
žemės rožės

Jėzau!
Ar jau aušta?...
Trokštu...

Algimantas Kezys

Iš serijos „Cityscapes II“

iluzijos, viltys ir baimės, bet ir socialiniai bei kultūriniai san- tykliai, mūsų bendruomeninio gy- venimo habitus. Miestas – kaip l'espaces vecu, asmeniškai išgy- venamas ir socialiai kuriamas erdviškumas.

Kiekvienas miestas projektuo- ja į mus savo kultūrinės vertybes ir tikėjimus; kiekvienas iš mūsų išgyvename miestą kaip savo ver- tybių ir tiesų išbandymą. Miestas mums yra vieta, kur idealai ir ideologijos įgyja konkrečias for- mas, kur kultūriniai patyrimai ir veiksmas įsirašo į mūsų kasdienį buvimą. Miestas – kaip reikšmų kupina erdvė, kaip scena, kurio- je vyksta mūsų gyvenimo dramos ir komedijos: moteriškas maneke- nas, netikėtai įsipykęs į apversto namo audinį (p. 159); nedailūs žmonių šešėliai geometrinėje stulpų, linijų ir šviesų trigono- metrijoje (p. 139); moters veidas sienos arkoje (p. 110); suskaldytas fotografo atspindys langu vitra- žuose (kūno fragmentai? p. 106). Visuose šiuose pastatuose ir in- stitucijose įkoduotos ne tik mūsų

jų būrį (p. 102); besilinsintys batų valytojai, tapę sieninės freskos fragmentais (p. 78). Judėdamas nuo vaizdinio prie vaizdinio, foto- grafas paverčia miestą knyga: kiekvienoje fotografijoje susitel- kia įvairiausių miestiečių reikš- mių linijos, skirtingi miesto įvaiz- džių ritualai. Fizinis miesto pavi- dalas pavirsta gyva, bet fragmen- tuota žvelgiančio atmintimi; ir at- virkščiai, atmintis pavertimas mūsų apgyvendintu, išgyvenamu ir gyvenamu miestu.

Iš Kezio knygos matyti, kad miestas gali būti spontaniškas ir nuolat besikeičiantis, ne vien tik grėsmingas ir grasinantis, kaip dažnai lietuvių fotografijoje. Miestas kaip begalinis skirtingų erdvių ir paviršių išgyvenimas, miestas, kurio gėlmėmis srūva globalinės žmonių, informacijos ir idėjų versmės. Galima teigti, kad daugelis Kezio nuotraukų atveria šio besibaigiančio amžiaus mies- to erdviškumą atvaizdą; frag- mentuotą ir fragmentuojantį, ho- mogenišką ir homogenizuojan- tį, atvira, bet sykiu siekiantį įtraukti ir uždaryti savyje erd-

viškumą (prisimena eilutė „...tai uždaryk mane, tėvyne, savyje...“ iš garsios Atgimimo laikų dainos Justino Marcinkevičiaus žo- džiais). Šitokia žmogiškos miesto geografijos gramatika ir sintaksė.

Tokios mintys apie naują Kezio knygą. Vartant Cityscapes II, norisi mąstyti ne tik apie mūsų laikisškumą, mūsų gyvenimo pra- einamumą (apie tai autorius iš- kalbiai samprotauja savo įvade), bet ir mūsų buvimo erdviškumą. Laikas praeinantis, erdvė tik be- sikeičianti; amžinybė gali būti regima kaip knyga, kurios pusla- piuose – besikeičiantys erdvių pavidalai (belaikiai ar viršlaikiai). Laikas įkalinantis, erdvė išlais- vinanti. Kezio knygoje toji erdvė – ne hedonistinė namų žaismė, pripildyta individo aistrų (o mes savanoriai kaliniai, įsikalinę tuose fiziniuose plotuose), bet mūsų patirties ir mūsų amžiny- bės veidrodys. Erdvė – kaip bu- vimas. Miestas – kaip fotografi- ja. Namai – kaip mūsų vilčių ir fantazijų nuotrupos.

Zino Kazėno tapybos paroda

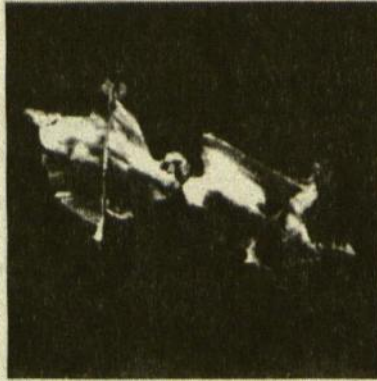
Zinas Kazėnas

realybės kūrėju, paklūstančiu tik vidiniam harmonijos ir polėkio balsui. Todėl visa Zino Kazėno tapyba — tai spalvų ir formų žaismas, sukuriantis vizualiai estetišką ir dekoratyvų vaizdą.

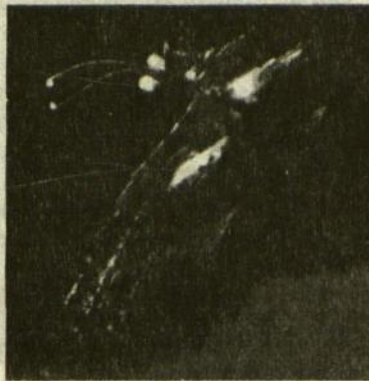
Šioje parodoje eksponuojama dalis Zino Kazėno tapybos, sąlygiškai pavadintos „Drugeliai ir kiti skraidantys objektai“. Juos riša vienas motyvas (vabzdys), turintis apibrėžtą įvaizdį mūsų

suvokime — tai trapus, lengvas ir grakštus vienadienis sutvėrimas. Šis įvaizdis ir yra Zino Kazėno tapybos darbų tema. Keliais, atrodytu, spontaniškais teptuko ir mentelės brūkštelėjimais sukuriamas lengvo mirgėjimo, plevėnimo išpūdis. Dar pora prisilietimų teptuku, sukonkretinant kai kurias detales, ir abstrakti dažų masė „atgyja“ — įgauna atpažįstamas vabzdžio formas.

Nedažnai galime išvysti tapybą ant juodo pagrindo, kurį nėra labai lengva „įvaldyti“ ir priversti „tarnauti“ bendrai vaizdo estetikai. Zino Kazėno miniatiūrose spalvingų abstrakčių akcentai sužiba, tarsi iš tamsos ir šviesą besiveržiantys drugeliai. Sumontuotos į didelį pano, jos virsta dekoratyviu spalvomis ir ekspresyvia dinamika alsuojančiu interjero akcentu, kuriame „plazda“ apie tūkstantį įvairių vabzdžių.

Tapyba yra viena iš daugelio fotografo ir dailininko Zino Kazėno „aistrų“. Dvi visiškai savo prigimtimi priešingos kūrybos formos sutelpa ir, papildydamos viena kitą, puikiai dera viename asmenyje. Aštrus fotografo žvilgsnis leidžia išvėgti bei grožėtis gamtos sukurta natūralia spalvų, šviesos, šešėlių ir formų harmonija. Tapyba leidžia išlaikyti dvasinę pusiausvyrą — jos dėka stebėtojas virsta naujos

Iš Zino Kazėno „Drugelių ir kitų skraidančių objektų“.

Lietuviškos knygos šventė

(Atkelta iš 2 psl.)

vartai“. „Vaidilos“ teatro aktoriai vaidino fragmentus iš Justino Marcinkevičiaus dramos „Mažvydas“.

Tą pačią dieną Vilniaus universitete buvo atidaryta didelė retų knygų paroda. Svarbiausias jos eksponatas — Mažvydo *Katekizmo* autentiškas egzempliorius. Dvi dienas Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje vyko Mažvydo skaitymai. Vilniaus

* Fotomenininko Zino Kazėno, kurio darbus geriausiai pažįstame iš Atgimimo laikotarpio (pvz., priešais šalmuotas ir ginkluotas sovietinės milicijos eiles jaunuolis švytintiu veidu kelia trispalvę), tapybos darbų paroda atidaroma šiandien, šeštadienį, sausio 18 dieną, 7:30 v.v. Lietuvių dailės muziejuje, Lemont, Illinois, kartu su Atgimimo Kezio fotografijų paroda.

universiteto, Lietuvių literatūros ir tautosakos, kitų institutų mokslininkai skaitė pranešimus apie šešioliktojo ir vėlesnių amžių Lietuvos raštiją. Konferencijos metu veikė jubiliejui skirta tarptautinė paroda. Bibliotekoje atidengtas skulptoriaus Gedimino Jokūbonio sukurta Martyno Mažvydo paminklas.

Šiuose ir kituose renginiuose dalyvavo daug svečių iš Vokietijos, Estijos, Ukrainos, kitų šalių, o taip pat JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos narė, Mažvydo *Katekizmo* minėjimo komiteto JAV-ėse narė Dalia Anyšenė ir to paties komiteto narys Jurgis A. Anysas.

Jubiliejiniai renginiai Lietuvoje ir užsienio šalyse tęsis kone visus metus. Kultūros suvažiavimas, skirtas pirmajai lietuviškai knygai, o taip pat tarptautiniai Mažvydo skaitymai. Numatyta tarptautinė knygų paroda — mugė. Jubiliejui skirtos parodos bus surengtos Kauno viejojoje bibliotekoje, Klaipėdos universitete,

Mažosios Lietuvos muziejuje, Klaipėdoje. Ragainėję numatyta pastatyti paminklą Martynui Mažvydui.

Jau išspausdinta ir dar bus išleista knygų, skirtų jubiliejui. Išleistas Dominyko Urbos parengtas Martyno Mažvydo raštų žodynas, Juozo Tumelio Martyno Mažvydo bibliografija, A. Volano *Rinktiniai raštai* ir kiti leidiniai. Leidykla „Baltos lankos“ anglų kalba gražiai išleido Sauliaus Žuko knygą *The First Lithuanian Book and its Cultural Context*. Kad ši knyga būtų prieinama užsienio skaitytojams, ji įvesta į Internet'o tinklą. Kultūros ministerijos leidybos skyriuje, pranešė, kad šios knygos 400 egzempliorių netrukus bus išsiųsta į Čikagą, ir per JAV LB Kultūros tarybos narę Nijolę Martinaitę-Nelsoną ją galės gauti Amerikoje gyvenantys tautiečiai. Į Čikagą taip pat bus išsiųsta 100 egzempliorių Mažvydo *Katekizmo*, autorių kolektyvo paruošti istorijos metmenys *Lietuviška knyga*.

Balys Auginas

Nuoširdžių linkėjimų kūryba

Kai Dirvonienė nubunda vėlų Naujų metų rytą, ji pastebi, kad be jos — visoj lovoj nieko gyvo nėra.

— Tikiu ir netikiu, — sako jos dar miglota sąmonė. — Negi esu vėl netekėjusi mergelė?

Išlipdama nustemba, kad vietoj pažamos ji dėvi vakarykštį gorsetuką, o prie lovos raitosi žalčių numesta kojine. Antra ji atranda ant laiptų, leidamasi žemyn į svečių kambarį.

Sofoje pasilikas, ant nugaros išsitiesęs, užsimetęs švarką, laimingai knarkia vyras.

— Kelkis, Stasy, — Dirvonienė purto vyro koją — ta, kuri su kojine, nes kita — visiškai bаса — ilsi si ant kilimo.

Stasy Dirvonis nenorom praveria užkurtas akis ir apsidairio.

— Tai ką, nepažįsti? Ir kurių galų čia įsitaiesi su kostiumu ir su kaklaraiščiu, kaip kiaulė nuvirtę ir susiglamžęs..

Dirvonis labai rimtai galvoja, neįstengdamas suprasti, ką jis daro ant sofos apsirengęs. Tikriausiai, trumpam prisėdo atspūst, ir miego angelėlis svajingai pakiojo pagalyvę..

Bet Dirvonio nepaimsi — ne tam jis aukštaitiškio būdo.

— Tai, vadinasi, norėtum mane Adomėlio kostiumuku atrasti, širduk, a?

— Tu tikras vėpla: nugulėjai skruostą. Pagalvės siūlai įsirėžę į apžėlusius skruostus.

Atrodai, kaip bomas! Kad man pakeistum šį apšlakstytą kaklaraišti! Užsikisk labiau marga ir raštuota, kad pridengtum savo ištinusią asmenybę, — pataria rūpestinga žmona.

— Tik jau ne tą, kurį dovanojai Kalėdoms! Ans tai visai sprogdina žmogaus asmenybę, — atsitikusi Stasy ir žiūri į pačią.

O pati — susiisčiaususi, išblyškusi, patinusiom lūpom, pajodusiais poakiais.

Kai Dirvonis bando atsistoti, pajunta, kad visas kūno centras susirinko į galvą — ir ji sunki, kaip Puntukas.

— Oi, galva, galva... — sudejuoja jis.

— Žinau, žinau — atkerta žmona, — juk galva visada buvo silpniausia tavo kūno vieta.

— Pora alkazelerčių pataisys gyvenimą — guodžiasi Stasyss.

Ir kai vonios kambaryje, spintelėje ieško magiško „alkazelerčio“, vietoj magijos atranda tuščią vietą.

— Ei, Barbut, jau tu, niekadėja, surijai viską? — piktai šaukia žmonai.

— Ar pašėlai, — karingai atsišauna anoji — gi per Kalėdas pats suvartojai paskutinę! Ar jau nebeatmeni? Sakiau, kad tavo galva nė sudužusio puodo neverta!

Dirvonis apsilaižo kaip katinas savo suskilusias lūpas ir nežino, ar tęsti kovą Naujųjų metų dieną, ar pradėti šiemet žadėtą taikos laikotarpį. Juo labiau, kad ir smegenys tokie tingūs, ir mintys — kaip šaltiena drebučiuose.

Ir kad mintys judriau galvoje bėgiotų, jis nutaria save apnuodyti su pora aspirinų.

— Vis šis tas... — guodžiasi. Ir užgeria šaltu vandeniu.

Nežinia, ar nuo tablečių, ar nuo šalto vandens, bet akys plačiau prasiveria ir kūną perbėga gaivalingesnė srovė.

— Paskubėk, — vėl stumdo žmona, — kaip ir pernai ponia Keraitienė kvietė pietų antrą valandą po vidudienio. Greičiau skuskis pernykštę barzdą ir tvarkykis, nes ir aš noriu susitvarkyti.

— Ar tu tvarkysies, ar ne — vis tiek tavęs jau niekas negalės pakeisti į geresnę pusę! — įgelia Stasy. Ir, kad negirdėtų atsako — įjungia elektrinį skustuva..

Prie durų kažkas visa jėga užgule skambutį.

Dirvonis keikdamasis skubiai užsitraukia švarius baltus marškinius ir, vilkdamas žemę petnešas, skuba prie durų.

— Sveiki! Su naujais, su linksmiais, su laimingais! — spaudžia dešinę Šilinis.

Tai Dirvonių kaimynas, gyvenantis už kelių gatvių sankryžos.

— Gerai, bičiuli, kad sutikai paimti su savo mašina. Vis sutapysiu benzina.

Dirvonis labai sunkiai galvoja. O Šilinis juokdamasis nusivėlka palta, eina prie sofos.

Dirvonis niekaip negali atsiminti, kad būtų žadėjęs paimti Šilinį pas Keračius.

Pasitikrinimui jis diplomatiškai stengiasi išnarpioti problemą:

— Mes tai važiuojam pas Keračius. Tai ir tu kvieštas?

— Žinoma, juk tu pats kvietei. Ir sakei, kad savo mašina nuvešit Ei, Stasy, kad tau būt aiškiau — ar neipildum sveičui naujamečių lašų atsisveikinimui?

Dirvonis jau skambina buteliais ir stiklais. Ir savęs neužmiršdamas pila pilnus stiklus. Kai jie nugaria, Dirvonis dar vis negali sumesti, kas kvietė Šilinį pas Keračius — ar jis, ar pati ponia Keraitienė.

— Tai sakai, ir tave kvietė ponia Keraitienė pietums? — primygtinai stengiasi išsiaiškinti iškiliusią problemą.

Turbūt kvietė, nes per sutikimą mes dvyliktą valandą kartu šokom ir dalinomės linkėjimais, nurydamas gurkšnį, aiškina Šilinis.

— Ką čia poetizuoji — dalinomės. Sakyk puolei visu viengungio įkarščiui. Aš gi žinau patį..

— Ką tu čia „su įkarščiui“? Toks ir įkarštis — jei tik norėčiau, tuoj būčiau vedęs! Bet aš labai rimtai žiūriu į vedybas. Susijungėm tik lūpom — kad naujamečiai linkėjimai išsipildytų. O kad ponia Keraitienė graži moteris — tai, žinoma, dar labiau linkėjimams padeda! Na, ir mano kaip viengungio akcijas pakelia! — ūpingai pakelia save Šilinis.

O jau jam ir akys ėmė blizgėti. Tuo laiku Dirvonienė iš vonios šaukiasi pagalbos. Suknelės užtrauktuką sutvarkyti.

Grįžęs pas Šilinį jau su užsegtom petnešom, parištu kaklaraiščiu, Dirvonis sako:

— Tau gerai, broliu, kad nevedęs. Viengungi visi mėgsta ir įvertina. Štai ir Naujųjų metų pietums kviečia. Va, ir dar aš pats tave su savo mašina nuvešiu! Garbingai..

— Kad, tiesą pasakius, aš net nežinau, kur savo mašiną palikau. Dabar neatsimenu, kur vakar pastačiau..

— Aha... O aš, matai, šito malonumo negaliu sau leisti. Nes vedęs. Bandyčiau tik, tai... (ir čia jis susigriebia.) — Matai, juk žmona — tai vizitinė kortelė. Štai, va, nubėgau viršun — suverčiau, kad gerai atrodytu. Užtrauktuką užtraukiau, kad nesimatytų per daug geros mitybos ženklų. Kad žmona gerai atrodė, tai ir aš laimingas, nes kas kitas jai tą gerą gyvenimą parūpina, jei ne vyras?

Likimas panorėjo, kad kaip tik šiuo metu išspūsciusi namų šeimininkė visoj savo

didybėj nusileistų laiptais.

— Ooo, ponas Šilinis — tiesia ji ranką. — Tai, girdėjau, važiuosime kartu?

— Aš ji vežu... — patvirtina Dirvonis, dargi pirštu bakstelėdamas krūtinėn. — Kas man..

O Šilinis (kaip ir kiekvienas viengungis) moka išnaudoti progą: pakstelia galantiškai į Dirvonienės skruostą, nes anoji savo dažytas ir skaudančias lūpas nusuko šalin.

— Su gražiausiais, ponai, ir laimingiausiais, iela ponai — džentelmeniškai apšluka. — Kaip kvepia jūsų garbanos!... — patetiškai nudeklamuoja, lyg viduramžių trubadūras.

(Dirvonis stulpu pakelia akis, ir visa jo išraiška tampa labai rūgšti...) O Dirvonienė pasijunta kaip Mona Lisa. Stengiasi, kiek įmanydama, žaviau šypsotis, nors akių vokai, išsitempusios lūpos ir veržia, ir neleidžia.

„Vis nuo tų vakarykščių gausių linkėjimų“ — galvon nenorom šaupta mintis.

— Tai gal ir man, vyrai, įpilsti? Sudausim stiklus už šviesią ateitį, kad ji skambėtų..

— ...kaip varpeliai širdyje per visus metus, — užbaigia trubadūras Šilinis.

O jo akys vis daugiau ir daugiau spinduliuoja..

— Man, Stasy, manojų absinto su ledais.. Ne, ne, geriau su šaltu vandeniu..

Ir vyras, kuris apie gėrimus sukasi kaip vijkas (tai jo mėgiamiausia sritis), galantiškai jai patiekia:

— Štai, brangioji, angelams — angeliški gėrimai!... — norėdamas pataikyti į Šilinio pedas, nusmailina vyras.

— O kaip tavo galva? — priimdama iš vyro rankų stiklą, klausia su pabrėžtu rūpestingumu.

— Kokia galva? — nustemba Dirvonis. Ir išplečia akis.

— O, aš ir pamiršau, kad tokiais dalykais tu nesirūpini, — kandžiai šypsodamasi, su nuduotu nuoširdumu sako malonioji namų šeimininkė.

— Juk tiesa — nėra reikalo rūpintis apie nesamus dalykus, — ipila ji nuodų į pokalbį, moterišku įgudimu pereinama iš Mona Lisos charakterio į Lukrecijos Bordžia nuotaiką..

Lyg pajutęs nemalonų skersvėį, Šilinis taktiškai: — Na, kaip patiko Naujųjų sutikimas?

— Po dvyliktos sučiupo mane Masaitis koridoriuje ir kad griebis į savo meškišką glėbį — kone visus šonkaulius sulaužė, — sako Dirvonis ir ima tikrinti savo raumenis.

— Ką čia tikrini — juk nėra sulaužytų kaulų, nemiegotum taip laisvai ant sofos, — juokiasi žmona. — Tik gal yra suminkštėjusių kaulų — sukikena.

Gėrimai po truputį ima veikti visų nuotaikas.

— Taigi, — tęsia Dirvonis, — kad čiupo, o aš atstupstas nuo jo. O jis tik beria kaip žirnius „su naujais metais, su gera laime...“ O tu, — sakau, — jau trečią kartą man kelia pastojį ir sveikini. Gi jis, nė kiek nesumišęs, atšauna, — girdi, nuoširdžių linkėjimų niekad nėra per daug, tamsta... ir lyg įsiseidęs, nudūlino ieškoti kitos aukos..

— Bet, Stasy, mačiau pats, kažkokią blondinę turėjai pasigavęs... Kokius penkis kartus sveikinai (suskaiciavau) ir vis papt į lūptes..

Šilinis kvatojo, o Dirvonis pilstė į stiklus.

— Kokią blondinę? — susirūpino Dirvonis.

— Ar tą lieknąją, su vakarine suknia?

— Ir su gerokai iškirpta dekolte, gražiom kojom..

Šilinis skaičiavo visus teigiamus blondinės priedus, įskaitant ir tą didelę suknėlę iškirptę..

Dirvonienė tik šypsojos — kaip niekur nieko. Reiškia — nepavydžiui!

— Ak, jūs vyrai, jūs kiekvienas sijonas gali

valdyti. Kiekvienas dažytas plaukas gali susukti ant savo mažylio pirščiuko..

— Bet, brangioji, Šilinis tiesą sako — nuoširdžių linkėjimų niekad nėra per daug! Ar ne? — kreipiasi Dirvonis į Šilinį.

— Aš to nesakiau, tai Masaičio žodžiai, — ginasi kaip Judas Šilinis.

— Ak, tiesa, — išlenkia savo stiklą Dirvonis su tokia nuotaika, tartum kas būtų jam durklą į nugarą suvaręs..

— Na, tik neapsigerk iki laiko, — perspėja žmona, — mūsų gyvybėms gali būti pavojus. Turint tokį pilnai linkėjimų prikimštą vairuotoją, svyruojantį nuo išgertų laimės taurių... Ponai, jau laikas..

Mašinoje Šilinis įsitaieso užpakaly Dirvonienės. Pasilenkęs kužda ir nenutraukia su ja pokalbį.

— O, žinot, ponai, prisimenu, linksniausias Naujųjų metų sutikimas buvo gerokai prieš kokią penkiolika metų... Laikas, matote, šuoliuoja greitai.

— Pats tada buvai ne senbernis, o dar nesutikęs viešiuokas — savo nuomonę pateikia viešumai Dievonis, labai laisvai besijaučias prie vairo.

— Tu geriau žiūrėk kelio. Nesikišk į mūsų pokalbį, — užstoja Šilinį žmona.

— Tai kaip ten buvo? — pasidomi.

— Na, gerai jau gerai — liek tuos savo atsiminimus. Irgi mat maitinukai — ir dar pašildyti... nuburba su paskatinimu Dirvonis.

— Žinot, — tęsia Šilinis, — buvome jauni, smagūs... O tada laiką labai gerai praleidome..

Va, susidarė linksma gaujelė — visi jauni..

— Jau girdėjom, jau girdėjom — linksmi ir nevedę... — vėl įsiterpia neiškentęs Dirvonis.

Bet žmonos perspėjimo ryškė vėl nuplaka Dirvonį.

O jis negali susilaikyti:

— Go ahead, na, atverk jau savo širdį. Tik nemeluok, o atvirai..

— Taigi, tęsiasi Šilinis, — turėjom „gerą česą“ — atvykimo metais čia tremty taip būdavom įpratę sakyti! Česas, tai atvirai prisipažinsiu, buvo jau vėlokas. Ką tik apleidome čiurlioniečių pobūvi — naujųjų sutikimą — ir susimetom pas tokį ansamblietį Valdoką. Jis gyveno gerame kvartale tada.

Turėjo braižytojo amatą, žodžiu, buvo neblogai įsitaisęs..

— Ar tu pasakoji savo draugo biografiją, ar kalbi apie Naujųjų metų sutikimą? Noriu girdėti apie nuotaikas, linkėjimus, o tu... — Dirvonis vėl išsoka iš vežio.

— Gerai, gerai, aš tik norėjau įvesti į rėmus, kaip Mopasaną... Na, tai sakau — česas jau buvo vėlus, jau gerokai po vidurnakčio, bet nuotaika — vaje, dievuliukai — toji nuotaika pas visus žydėte žydėjo.. Lyg tie kalėdiniai žiburėliai švietė, lyg jaunystės naktigonių laužai..

— Mesk tu tą kaimietišką sentimentalumą. Nedeklamuok, — suurzgia vėl vairuotojas, lyg jam į benziną piltų vandenį..

O žmona jau stiprokai ir nuoširdžiai baks-teli alkūnę į šoną:

— Tu geriau žiūrėk slidaus kelio. Nutilk pagaliau... Leisk žmogui išsikalbėti. O ir snagenti jau ima..

Šilinis įsinekęs nučiuožia toliau:

— Užvaldėm, vadinasi, Valdoko butą — nesivaržėm. Kaip kam patiko... Tiek tik atsimenu — kad, kai pabudau ir ėmiau draugų ieškoti — cha-cha-cha... sukikeno jis. — Žinot, kaip Dievą myliu, vienas su batais dainuodamas šeimininko lovon įvirto, kitas — pro langą iškišęs galvą kažką linkiedamas niūnia-vo. Trečias vėl, pavirtęs po stalu deklamavo.

O aš — įlindęs šeimininko vonion džindzerėlą triūbinau... Cha-cha-cha... Na, sakysit ne linksmai laiką praleidom?

— Visai muzikaliai, visai muzikaliai, — sutiko apatiškai Dirvonienė.

— Kažką jau čia būsi nutylėjęs, žalty... — nusiūplys pastatė tašką Dirvonis.

Sniego rūkai tirštėjo. Mašina lėtai kapstėsi pirmyn. Staiga, pažvelgusi priekin, žmona rikteli:

— Suk į kairę, į kairę, Stasy... būtų pravažiavęs..

Sustabdes prie šalgatvio mašiną, Dirvonis nerangiai paliko vairą, ir visa trijulė sugužėjo prie Keračių durų.

— Su naujais! Su šviesia laime!

Šilinis ir čia nesnaudė: apkabino ponį ir gerą minutę buvo užimtas su linkėjimų perdavimu.

Neiškentęs (gal ir pavydo veikiamas) Dirvonis išlindo su patarimu:

— Paskubėk, paskubėk... Sakau, tie viengungiai... Nauji metai praeis, ir mes čia negyvi sušalsim! Ei, neišdalinink visų linkėjimų, palik truputį ir kitiems!

Kai Keraitis čiupo Dirvonienę, Dirvonis riktėlėje — Na, ateina ir mano eilė!

Viduje skambėjo juokas. Visi puolėsi prie atvykusių. Vėl naujamečiai sveikinimai, glėbesčiavimai..

Kai Dirvonį pasiėmė šeimininkas, jis tuoj užvedė intymią vyrišką kalbą:

— Tai gal ir tu su manim alkazelerčio pirma, o paskui aš tau užtaisysiu atsisveikinimo suplaktinį? — Ir jo užtinusios akys išspurtę veidas švietė nuoširdumu.

Besiirdama po užiančius svečius, Dirvonienė išgirdo dviejų ponių pokalbį:

... tai nuo to laiko ir nebeinu į viešus naujamečius sutikimus. Žinote, mieliausioji, kur tau; suvelė visa šukuosena, niekšas, girtas aplaistė mano naują suknėlę, girtas veda šokti, visas kojas numindžiojo, ant nuospaudų, kaip arklys lipa. O, žinote, koks jausmas, kai tau kažkoks tipelis ant nuospaudų šoka... Ak... Ir vis kas minutę lenda bučiuotis! Su nauja laime dalintis! Kur, brangi ponai, ir pasidėsi! Nėra kur. O čia ir visa publika pilna linksmybių! Ak, jokios tvarkos... Net dar prieš dvyliktą visi jau buvo nusitašę... Net pats rengėjų veiksnys, kai norėjo pasakyti naujamečių žodį, ir tas atsistojo judino judino lūpas ir stalą!

... nuvirto po stalą?

— Ne, ant stalo į daržovių mišrainę. O kai jo veidą apvalė, tai atsisveilėjęs, kad riktels: Nu... tai... su.ikiik-suNau-nau-nau...ajajai..

— O ką publika? — teiraujasi pašnekovė.

— Brangioji, tokia pat ir